

REFORME PENZIJSKOG SISTEMA U CRNOJ GORI I NOVA RJEŠENJA PROPISANA ZAKONOM O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU, KOJI JE STUPIO NA SNAGU 12. AVGUSTA 2020. GODINE 9

- 1) REFORMSKE MJERE KOJE SU U PRIMJENI OD 1. JANUARA 2004. GODINE 9
- 2) REFORMSKE MJERE KOJE SU U PRIMJENI OD 6. JANUARA 2011. GODINE. 10
- 3) CILJEVI I NOVA RJEŠENJA PROPISANA ZAKONOM O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU, KOJI JE STUPIO NA SNAGU 12. AVGUSTA 2020. GODINE 13

TRI STUBA PENZIJSKOG SISTEMA 15

OBAVEZNO PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE NA OSNOVU TEKUĆEG FINANSIRANJA 20

OSIGURANICI NA OBAVEZNO PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE 21

OSIGURANICI ZAPOSLENI 22

OSIGURANICI SAMOSTALNIH DJELATNOSTI 28

OSIGURANICI POLJOPRIVREDNICI..... 29

STICANJE SVOJSTVA OSIGURANIKA NA OBAVEZNO PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE 30

LICA KOJIMA SE OBEZBJEĐUJU PRAVA ZA SLUČAJ INVALIDNOSTI I TJELESNOG OŠTEĆENJA 32

PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA 33

STAROSNA PENZIJA.....33

- 1) STAŽ OSIGURANJA I PENZIJSKI STAŽ.....33
- 2) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU.....34
- 3) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU, ZA OSIGURANIKA ŽENU, U PRELAZNOM PERIODU 37
- 4) ODREĐIVANJE VISINE STAROSNE PENZIJE.....38
- 5) POVOLJNIJI NAČIN ODREĐIVANJA VISINE PENZIJE U PERIODU OD 12. AVGUSTA 2020. GODINE DO 31. DECEMBRA 2030. GODINE.....43
- 6) POKRETANJE POSTUPKA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU.....46
- 7) DOKUMENTACIJA POTREBNA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU ..46

PRIJEVREMENA STAROSNA PENZIJA 47

- 1) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA PRIJEVREMENU STAROSNU PENZIJU 47

2) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA PRIJEVREMENU STAROSNU PENZIJU, ZA OSIGURANIK MUŠKARCA, U PRELAZNOM PERIODU OD 2020. DO 2024. GODINE	47
3) ODREĐIVANJE VISINE PRIJEVREMENE STAROSNE PENZIJE.....	48
4) ODREĐIVANJE VISINE PRIJEVREMENE STAROSNE PENZIJE, OSIGURANIKU ŽENI, U PRELAZNOM PERIODU OD 2026. DO 2028. GODINE	48
5) POKRETANJE POSTUPKA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PRIJEVREMENU STAROSNU PENZIJU.....	49
6) DOKUMENTACIJA POTREBNA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PRIJEVREMENU STAROSNU PENZIJU	49
INVALIDSKA PENZIJA	50
1)INVALIDNOST - POTPUNI I DJELIMIČNI GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI	50
2) PUNA I DJELIMIČNA INVALIDSKA PENZIJA	50
3) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA INVALIDSKU PENZIJU	51
a) Uslov za sticanje prava na invalidsku penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću.....	51
b) Uslovi za sticanje prava na invalidsku penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću.....	51
c) Uslovi za sticanje prava na invalidsku penziju lica mlađih od 30 godina kod kojih je invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom van rada	54
4) ODREĐIVANJE VISINE INVALIDSKE PENZIJE	55
a) Određivanje visine pune invalidske penzije	55
b) Određivanje visine djelimične invalidske penzije.....	57
5) KONTROLNI PREGLED	57
6) POKRETANJE POSTUPKA ZA OSTVARIVANJE PRAVA PO OSNOVU INVALIDNOSTI...57	
7) DOKUMENTACIJA POTREBNA ZA OSTVARIVANJE PRAVA PO OSNOVU INVALIDNOSTI 58	
PORODIČNA PENZIJA.....	58
1)ČLANOVI PORODICE KOJI MOGU OSTVARITI PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU	58
2) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA PORODIČNU PENZIJU	59
3) USLOVI KOJI SE ODOSE NA UMRLOG OSIGURANIK, ODNOSNO KORISNIKA PRAVA (OPŠTI USLOVI).....	60

4) USLOVI KOJI SE ODNOSE NA ČLANOVE PORODICE (POSEBNI USLOVI)	60
a) Uslovi pod kojim udovac, odnosno udovica stiče pravo na porodičnu penziju ...	60
b) Uslovi pod kojim dijete stiče pravo na porodičnu penziju	61
5) ODREĐIVANJE VISINE PORODIČNE PENZIJE	62
6) POKRETANJE POSTUPKA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PORODIČNU PENZIJU.....	63
7) DOKUMENTACIJA POTREBNA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PORODIČNU PENZIJU	63
NAJNIŽA PENZIJA	64
NAJVIŠA PENZIJA.....	65
NOVČANA NAKNADA ZA TJELESNO OŠTEĆENJE	65
1) TJELESNO OŠTEĆENJE	65
2) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA NOVČANU NAKNADU ZA TJELESNO OŠTEĆENJE.....	66
3) ODREĐIVANJE VISINE NOVČANE NAKNADE ZA TJELESNO OŠTEĆENJE	66
4) POKRETANJE POSTUPKA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA NOVČANU NAKNADU ZA TJELESNO OŠTEĆENJE.....	67
5) DOKUMENTACIJA POTREBNA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA NOVČANU NAKNADU ZA TJELESNO OŠTEĆENJE.....	67
PRAVO NA NAKNADU POGREBNIH TROŠKOVA	68
USKLAĐIVANJE VRIJEDNOSTI PENZIJE ZA JEDAN LIČNI BOD, PENZIJA I NOVČANE NAKNADE ZA TJELESNO OŠTEĆENJE	68
PENZIJSKI STAŽ.....	69
1) RAZLIKOVANJE PENZIJSKOG STAŽA PREMA PROPISIMA PO KOJIMA JE NAVRŠEN, ODNOSNO PO KOJIMA SE UTVRĐUJE	70
2) RAZLIKOVANJE PENZIJSKOG STAŽA PREMA VRSTI, ODNOSNO ČINJENICI DA LI JE NAVRŠEN U OSIGURANJU ILI VAN OSIGURANJA	70
STAŽ OSIGURANJA	71
1) STAŽ OSIGURANJA KOJI SE RAČUNA SA EFEKTIVNIM TRAJANJEM.....	72
2) STAŽ OSIGURANJA KOJI SE RAČUNA SA UVEĆANIM TRAJANJEM.....	73

a) Stepen uvećanja staža osiguranja.....	77
b) Revizija radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.....	77
3) STAŽ OSIGURANJA KOJI SE RAČUNA U DVOSTRUKOM TRAJANJU.....	78
POSEBAN STAŽ.....	79
PRODUŽENO OSIGURANJE	79
1) SLUČAJEVI KADA SE OBEZBJEĐUJE PRAVO NA PRODUŽENO OSIGURANJE	80
2) USLOVI ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PRODUŽENO OSIGURANJE	80
3) PODNOŠENJE ZAHTJEVA I POTREBNA DOKUMENTACIJA.....	82
OSNOVICE, STOPE, ROKOVI I NAČIN PLAĆANJA DOPRINOSA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE	82
1) OSNOVICA, STOPE, ROKOVI I NAČIN PLAĆANJA DOPRINOSA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE ZA OSIGURANIKE ZAPOSLENE	83
a) Osnovica, stope, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za lica zaposlena kod poslodavca (u privrednom društvu, drugom pravnom licu, državnom organu, organu jedinice lokalne samouprave ili kod fizičkog lica)	83
b) Osnovica, stope, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za profesionalna vojna lica i civilna lica na službi u Vojsci Crne Gore	84
c) Osnovica, stope, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za izabrana ili imenovana lica, ako za obavljanje funkcije ostvaruju zaradu	84
d) Osnovica, stopa, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za članove odbora direktora u privrednom društvu i drugom pravnom licu i članove upravnih odbora u javnim preduzećima i ustanovama koji za svoj rad primaju naknadu	85
e) Osnovica, stope, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za zaposlena lica upućena na rad u inostranstvu, odnosno zaposlena u privrednom društvu, odnosno drugom pravnom licu koje obavlja djelatnost ili usluge u inostranstvu, ako nijesu obavezno osigurana po propisima te zemlje ili ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno	85
f) Osnovica, stope, rokovi i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za državljane Crne Gore koji su, na teritoriji Crne Gore, zaposleni kod stranih ili međunarodnih organizacija i ustanova, stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava ili kod stranih pravnih ili fizičkih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno	86
g) Osnovice, stopa, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za državljane Crne Gore zaposlene u inostranstvu, ako za to vrijeme nijesu obavezno osigurani kod stranog nosioca osiguranja ili ako prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, po propisima te	

države, ne mogu ostvariti ili koristiti van njene teritorije, a neposredno prije odlaska u inostranstvo bili su osigurani u Crnoj Gori, odnosno ako su prije odlaska u inostranstvo imali stalno prebivalište u Crnoj Gori 87

h) Osnovica, stope, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za strane državljane i lica bez državljanstva koja su na teritoriji Crne Gore zaposlena kod stranih pravnih i fizičkih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno, odnosno ako nijesu osigurana po propisima druge države 88

i) Osnovica, stope, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za strane državljane i lica bez državljanstva koja su na teritoriji Crne Gore zaposlena kod međunarodnih organizacija i ustanova i stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava, ako je takvo osiguranje predviđeno međunarodnim ugovorom 89

j) Osnovica, stopa, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za lica za čijim je radom prestala potreba, odnosno koja su prestala da obavljaju preduzetničku djelatnost, dok ostvaruju novčanu naknadu prema propisima o radu i zapošljavanju 90

2) OSNOVICA, STOPE, ROKOVI I NAČIN PLAĆANJA DOPRINOSA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE ZA OSIGURANIKE SAMOSTALNIH DJELATNOSTI.....90

a) Osnovica, stopa, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za lica koja, u skladu sa zakonom, samostalno obavljaju privrednu ili drugu djelatnost, ako nijesu obavezno osigurana po osnovu zaposlenja 90

b) Osnovica, stopa, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za lica koja obavljaju poslove po osnovu ugovora o djelu, odnosno poslove po osnovu autorskog ugovora, kao i poslove po osnovu drugih ugovora, kod kojih za izvršen posao ostvaruju naknadu, a nijesu osigurani po drugom osnovu 92

c) Osnovice, stopa, rok i način plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za sveštenike, vjerske službenike, monahe i monahinje ako nijesu obavezno osigurani po drugom osnovu 92

3) OSNOVICA, STOPA, ROK I NAČIN PLAĆANJA DOPRINOSA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE ZA OSIGURANIKE POLJOPRIVREDNIKE 94

4) OSNOVICE, STOPE, ROKOVI I NAČIN PLAĆANJA DOPRINOSA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE ZA VRIJEME PRIVREMENE SPRIJEČENOSTI ZA RAD, PORODILJSKOG ODSUSTVA, ODNOSNO RADA SA POLOVINOM PUNOG RADNOG VREMENA 95

DODATNI DOPRINOS ZA STAŽ OSIGURANJA KOJI SE RAČUNA SA UVEĆANIM TRAJANJEM 96

OSNOVICE, STOPA, ROKOVI I NAČIN PLAĆANJA DOPRINOSA ZA PRODUŽENO PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE 98

NAJVIŠA GODIŠNJA OSNOVICA ZA PLAĆANJE DOPRINOSA ZA SOCIJALNO OSIGURANJE 99

1) NAJVIŠE GODIŠNJE OSNOVICE ZA PLAĆANJE DOPRINOSA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE U PERIODU 2004. – 2011. GODINA.....	99
2) NAJVIŠA GODIŠNJA OSNOVICA ZA PLAĆANJE DOPRINOSA ZA SOCIJALNO OSIGURANJE	100
POVRAĆAJ VIŠE PLAĆENOG DOPRINOSA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE	102
OSTVARIVANJE PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA	104
1) NADLEŽNOST ZA RJEŠAVANJE O PRAVIMA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA	106
2) ŽALBA I REVIZIJA	107
a) Žalba.....	107
b) Revizija	107
3) SUDSKA ZAŠTITA.....	108
KORIŠĆENJE PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA	108
1) ISPLATA PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA.....	108
2) PRESTANAK I OBUSTAVA PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA....	110
3) ZAPOSLENJE ILI OBAVLJANJE SAMOSTALNE DJELATNOSTI KORISNIKA PENZIJE....	111
MEĐUNARODNI UGOVORI O SOCIJALNOM OSIGURANJU.....	112
1) MEĐUNARODNI UGOVORI O SOCIJALNOM OSIGURANJU KOJE PRIMJENJUJE CRNA	112
a) Međunarodni ugovori o socijalnom osiguranju koje Crna Gora primjenjuje na osnovu Odluke o proglašenju nezavisnosti.....	113
b) Međunarodni ugovori o socijalnom osiguranju koje je zaključila Crna Gora	113
2) PERSONALNI OBUHVAT MEĐUNARODNIH UGOVORA O SOCIJALNOM OSIGURANJU KOJE PRIMJENJUJE CRNA GORA	114
3) OSNOVNA NAČELA NA KOJIMA SE TEMELJE MEĐUNARODNI UGOVORI O SOCIJALNOM OSIGURANJU KOJE PRIMJENJUJE CRNA GORA	115
4) PRINCIP IZBJEGAVANJA DVOSTRUKOG OSIGURANJA.....	116
5) PRIMAT POTVRĐENIH I OBJAVLJENIH MEĐUNARODNIH UGOVORA NAD DOMAĆIM ZAKONODAVSTVOM	117
PRILOG I - PRAVNA REGULATIVA KOJA SE PRIMJENJUJE U OBLASTI PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA	118

**PRILOG II - MEĐUNARODNI UGOVORI O SOCIJALNOM OSIGURANJU KOJE PRIMJENJUJE CRNA GORA (SPISAK)
..... 121**

PRILOG III – ZAKON O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU (POTPUN TEKST) 123

**PRILOG IV – ZAKON O DOPRINOSIMA ZA OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE (POTPUN
TEKST) 188**